



**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578, e-mail: cned@cned.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 379
din 27.03.2008**

Dosar nr.: 712/2007

Petiția nr: 14442 din data 06.11.2007

Petenti: P S P

Obiect: discriminare prin declarația că „toți românii care lucrau la stat înainte de 1989 colaborau cu Securitatea”, publicată în România Liberă din 21.03.2007

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul sau reședința petentului

I.1.1 P S P , cu domiciliul în

I.2. Numele, domiciliul sau reședința reclamatului

I.2.1. V D ,

II. Obiectul sesizării

2.1 Petentul se adresează Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, în legătură cu afirmația făcută de către Domnul D V – Președintele de Onoare al Partidului Conservator, potrivit căreia „toți românii care lucrau la stat înainte de 1989 colaborau cu Securitatea”, publicată în România Liberă din 21.03.2007, pagina 3, pe care o consideră discriminatorie.

III. Descrierea presupusei fapte de discriminare

3.1 Prin petiția nr.14442 din data 06.11.2007, petentul sesizează ca fiind discriminatorie afirmația că „toți românii care lucrau la stat înainte de 1989 colaborau cu Securitatea”, publicată în România Liberă din 21.03.2007.

IV. Citarea părților

4.1 Având în vedere prevederile art. 20, alin. 4, 5 și 6 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, au fost citați următorii:

- P S P , absent;
- V D , absent.

4.2 Procedura de citare legal îndeplinită la data de 20.03.2008, la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării.

V. Susținerile părților

5.1.1 Petentul se adresează Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, arătând că prin afirmația Domnului D V – Președintele de Onoare al Partidului Conservator, potrivit căreia „toți românii care lucrau la stat înainte de 1989 colaborau cu Securitatea”, publicată în România Liberă din 21.03.2007, pagina 3, se creează o situație discriminatorie.

Punctul de vedere al Domnului D V – Președintele de Onoare al Partidului Conservator

5.2.1 Această declarație este o opinie exprimată în calitate de om politic, opinie care pleacă de la o realitate obiectivă: faptul că securitatea controla tot sistemul economic de dinainte de decembrie 1989.

5.2.2 Declarația că „toți românii care lucrau la stat înainte de 1989 colaborau cu Securitatea” trebuie privită doar în acest context.

5.2.3 Orice interpretare a acestei declarații în afara situației la care a făcut referire, riscă să modifice sensul cuvintelor care au urmărit doar să surprindă sintetic o stare de fapt din regimul comunist.

VI. Motivele de fapt și de drept

6.1. În fapt, Colegiul Director reține că în petiția dedusă soluționării petentul invocă caracterul presupus discriminatoriu al unei declarații politice.

6.2. În drept, Colegiul Director se raportează la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-si găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă (vezi CEDH, 18 februarie 1991, Fredin c/Suede, parag.60, 23



iunie 1993, Hoffman c/Autriche, parag.31, 28 septembrie 1995, Spadea et Scalabrino c/Italia, 22 octombrie 1996 Stubbings et autres c/Royaume-Uni, parag.75)

6.2.2. În același sens, Curtea Europeană de Justiție a statuat principiul egalității ca unul din principiile generale ale dreptului comunitar. În sfera dreptului comunitar, **principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv.** (vezi Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccheri and others, Cauza 106/83. 1984 ECR 4209, para 28; Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE (KYDEP) v. Council of the European Union and Commission of the European Communities, Cauza C-146/91, 1994 ECR I-4199; Cauza C-189/01 Jippes and others 2001 ECR I-5689, para 129; Cauza C-149/96 Portugal vs. Council 1999 ECR I-8395 para.91)

6.2.3 Reținând în coroborare cu aceste aspecte definiția discriminării, astfel cum este reglementată prin articolul 2 alin.1 din O.G.137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicata, Colegiul Director se raportează la modul în care sunt întrunite cumulativ elementele constitutive ale articolului 2. Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile* dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit. Subsecvent, tratamentul diferențiat trebuie să urmărească sau să aibă ca efect restrângerea ori înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale ori a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

6.2.4 Pe de altă parte la analiza petiției și a probelor din dosar trebuie avute în vedere **art. 30** referitor la *Libertatea de exprimare* alin. **(1) și (6)** din **Constituția României republicată** care prevede că *"(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile.*

(2) Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine."

6.2.5 În aceeași argumentație trebuie subliniat faptul că **Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice** - ratificat de România la 9.XII.1974 – prevede în **art. 19** **paragraful 3.** că " *exercitarea drepturilor prevăzute la paragraful 2 al prezentului articol (dreptul la libertatea de exprimare) comportă îndatoriri și răspunderi speciale. În consecință, ea poate fi supusă anumitor limitări care trebuie însă stabilite în mod expres prin lege și care sunt necesare: a) respectării drepturilor sau reputației altora; b) apărării securității naționale, ordinii publice, sănătății sau moralității publice* ". Astfel, se poate concluziona



faptul că dreptul la liberă exprimare nu este un drept absolut și că exercitarea lui trebuie realizată în anumite condiții, de altfel stabilite în considerarea și pentru protejarea demințării persoanei.

6.2.6 În analiza petiției trebuie avut în vedere și faptul că în cadrul sistemului instituțional regional de protecție a drepturilor omului, **Convenția Europeană a Drepturilor Omului**, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în Art.10 că: *“orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” însă precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n. libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”*

6.2.7 Colegiul Director examinând petiția și actele depuse la dosar reține că dintre toate drepturile și libertățile garantate de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și de Protocoalele sale adiționale, **numai cu privire la libertatea de exprimare art.10 paragraf.1 dispune că exercitarea ei comportă îndatoriri și responsabilități.**

6.2.8 Curtea Europeană a Drepturilor Omului reafirmă prin jurisprudența sa că “libertatea de exprimare, garantată de art.10 paragraf.1, constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice și una din cerințele prioritare ale progresului societății și împlinirii personale. Sub rezerva paragrafului 2 al art.10, ea acoperă nu numai informațiile și ideile primite favorabil sau cu indiferență ori considerate inofensive, dar și pe acelea care offensează, șochează sau deranjează. Acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și spiritului deschis fără de care nu există, o societate democratică. (Hotărârea Curții Europene în cauza Oberschlick vs. Austria, para. 57). În aceeași ordine de idei, Curtea Europeană afirmă că “limitele criticii acceptabile sunt mai largi cu privire la politicieni decât în raport cu indivizii obișnuiți. Spre deosebire de cei din urmă, **politicienii trebuie să accepte în mod inevitabil și conștient verificarea strictă a fiecărui cuvânt și faptă** atât din partea ziariștilor cât și a marelui public și, în consecință, trebuie să dovedească un **grad mai mare de toleranță**, îndeosebi atunci când ei înșiși fac afirmații publice susceptibile de a fi criticate. Politicianul este și el îndreptățit la protecția reputației sale, chiar și atunci când acționează în calitate oficială, dar cerința acestei protecții trebuie cântărită **în raport cu interesul dezbaterii libere a chestiunilor politice**”.(Hotărârea Curții Europene în cauza Oberschlick vs. Austria, para. 59). În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că “impactul potențial al mijloacului de comunicare este un element important și este de notorietate că **mijloacele de comunicare audio-vizuale**, au, de regulă, efecte imediate și puternice într-o măsură mai mare decât presa scrisă (vezi Hotărârea Curții Europene în cauza Purcell și alții vs. Irlanda). Mijloacele audio-vizuale au posibilitatea exprimării în imagini a unor înțelegeri pe care presa scrisă nu este capabilă să le răspândească. (Hotărârea Curții Europene în cauza Jersild v. Danemarca)

6.2.9 Astfel cum statuează și Curtea Constituțională a României, „principiile nediscriminării sunt cele cuprinse în articolul 4 alin.2 din Constituție, însă acestea



pot fi extinse potrivit prevederilor art.20 din Constituție, care permit corelarea dispozițiilor constituționale cu tratatele și pactele internaționale la care România este parte. Aceste principii sunt extinse prin art.7 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.26 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, ratificat de România prin Decretul nr.212/1974, publicat în Buletinul Oficial, Partea I, nr.146 din 20 noiembrie 1974 și prin art.2 alin.2 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale ratificat de România prin același decret și publicat în Buletinul Oficial cu același număr și din aceeași dată.” (Decizia nr.54/2000, M.Of. nr.310/2000, DH 2000, p.511)

6.2.10 Pentru a ne situa în domeniul de aplicare al art.2, alin.1 al O.G. nr.137/2000 deosebirea, excluderea, restricția sau preferința trebuie să aibă la bază unul dintre criteriile prevăzute de către art. 2, alin. 1, și trebuie să se refere la persoane aflate în *situații comparabile* dar care sunt tratate în *mod diferit* datorită apartenenței lor la una dintre categoriile prevăzute în textul de lege menționat anterior. Așa cum reiese din motivația invocată mai devreme pentru a ne găsi în situația unei fapte de discriminare trebuie să avem două situații comparabile la care tratamentul aplicat să fi fost diferit.

6.2.11 Analizând declarațiile făcute de către domnul D. V Colegiul Director reține că, în calitate de om politic, a exprimat o opinie politică cu privire la un fapt politic, anume perioada comunistă. Din acest punct de vedere Colegiul Director, reține că afirmațiile respective au fost făcute strâns legat de un comentariu de natură politică, reprezentând per se o opinie politică.

Opinie separată exprimată de Haller István, Membru în Colegiul Director

6.2.12 D. V, prin declarația „*toți cei care au lucrat la stat au colaborat cu Securitatea*”, face o afirmație generală privind toate persoanele care au avut un loc de muncă înainte de 22 decembrie 1989, afirmație neadevărată și calomnioasă, Securitatea fiind o instituție represivă a sistemului totalitar, a dictaturii comuniste ce poate fi învinovățit de crime împotriva umanității.

6.2.13 Reclamatul, prin punctul de vedere depus la dosar, afirmă că a făcut această declarație în calitate de om politic.

6.2.14 Pe de o parte circumstanțele declarației arată că această declarație nu s-a făcut în calitatea afirmată de reclamat, ci în calitate de persoană identificată de CNSAS ca colaborator al Securității, pe de altă parte, conform jurisprudenței Curții Europene de Drepturile Omului, declarațiile politice nu se bucură de o libertate absolută, ele pot fi supuse unor limitări (cazul PIERMONT împotriva FRANȚEI: „*libertatea dezbaterii politice nu este absolută, statele o pot limita*”).

6.2.15 La orice analiză privind restricția unui drept, trebuie verificate trei elemente componente ale restricției: (a) să fie prevăzută de lege, (b) să aibă un scop legitim și (c) să fie necesară într-o societate democratică.

6.2.16 Privind libertatea de exprimare, restricția (a) este prevăzută de lege (art. 15 al O.G. 137/2000, republicată), (b) are un scop legitim protejând dreptul la demnitate, (c) analiza privind necesitatea într-o societate democratică este la pct.

5.



6.2.17 Privind dreptul la demnitate, (a) restricția acestui drept nu este prevăzută în mod expres de nici o prevedere legală, dar se poate interpreta că asigurarea libertății de exprimare (art. 30 al **Constituției României**) limitează în mod practic acest drept (nu trebuie însă omis faptul că alin. 6 al art. 30 prevede: „*Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea, onoarea, viața particulară a persoanei nici dreptul la propria imagine*”, motiv pentru care Curtea Constituțională a României a anulat abrogarea insultei și calomniei din **Codul penal al României**), (b) restricția nu are un scop legitim invocat de reclamant, (c) restricția nu este necesară într-o societate democratică, cum arată **Decizia nr. 62 din 18.01.2007 a Curții Constituționale**, care consideră că dreptul la demnitate este una dintre valorile supreme: „*Obiectul juridic al infracțiunilor de insultă și calomnie, prevăzute de art. 205 și, respectiv, art. 206 din Codul penal, îl constituie demnitatea persoanei, reputația și onoarea acesteia. Subiectul activ al infracțiunilor analizate este necircumstanțiat, iar săvârșirea lor se poate produce direct, prin viu grai, prin texte publicate în presa scrisă sau prin mijloacele de comunicare audiovizuale. Indiferent de modul în care sunt comise și de calitatea persoanelor care le comit — simpli cetățeni, oameni politici, ziaristi etc. —, faptele care formează conținutul acestor infracțiuni lezează grav personalitatea umană, demnitatea, onoarea și reputația celor astfel agresați. Dacă asemenea fapte nu ar fi descurajate prin mijloacele dreptului penal, ele ar conduce la reacția de facto a celor ofensați și la conflicte permanente, de natură să facă imposibilă conviețuirea socială, care presupune respect față de fiecare membru al colectivității și prețuirea în justa măsură a reputației fiecăruia. De aceea, valorile menționate, ocrotite de Codul penal, au statut constituțional, demnitatea omului fiind consacrată prin art. 1 alin. (3) din Constituția României ca una dintre valorile supreme.*”

6.2.18 Trebuie analizată dacă restricția dreptului la libera exprimare, în cazul ce formează obiectul petiției, este necesară într-o societate democratică. Se poate reține faptul că dezbaterile privind modul de operare a Securității este de interes public, mai mult, o persoană direct implicată în activitatea acestei instituții poate avea informații relevante care, chiar dacă offensează, șochează sau incomodează, trebuie oferite opiniei publice. Declarația reclamantului însă nu are valoare de informație, ci din contră, este menită să ascundă informațiile printr-o generalizare absolută, de învinovățire a tuturor persoanelor, inclusiv al victimelor Securității, având în vedere că în perioada comunistă toate persoanele lucrau „la stat”. Prin urmare, consider că nu se poate invoca libertatea de exprimare pentru o cauză contrară acestei idei.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (4) și alin. (7) și art. 26 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, cu 5 voturi pentru și unul împotriva din membri prezenți la ședință,



Data redactării : 26.06.2008

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal de 15 de zile de la comunicare constituie de drept titlu executoriu.



COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:

1. aspectele sesizate nu au caracter discriminatoriu potrivit prevederilor Ordonanței de Guvern nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și aprobările ulterioare, republicată;
2. clasarea dosarului;
3. se va răspunde petentului în sensul celor hotărâte;
4. o copie a hotărârii se va transmite părților.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicata și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

Roxana Paula Truinea – Membru

Dezideriu Gergely – Membru

P Anamaria Panfile - Membru
(CO)

Istvan Haller –Membru

Gheorghe Ioniță – Membru

Dragos Tiberiu Nita - Membru

C.N.C.D.
Vicepreședinte
CORINA COMȘA

